

zeti szociálizmusnak) a következőket írja a *Der Mythus des 20. Jahrhunderts* című híres alapvető művében: „Német népi egyház milliók vágya ma... (588. o.) Egy német egyház azonban nem hirdethet dogmákat, melyekben mindenkinek „hinnie“ kell, különben elveszti lelki üdvösségét. A Német Egyház közösségeket fog egybefonni, melyek részint ragaszkodnak a szép (gyakran ő-északi eredetű) katolikus szokásokhoz, részint olyanokat, melyek a keresztény istentisztelet lutheri formáját részesítik előnyben és talán olyanokat is, melyek a keresztény istentisztelet más formáit választották. A Német Egyházban azonban éppen annyi joguk lesz azoknak is, akik egyáltalán szakítottak az egyházi kereszténységgel és más közösségben (talán az Ekeharti lelkielő jegyében) találkoztak...“ (599. o.)

Hitelvek tekintetében ez az egyház mint látjuk, nem támaszt különösebb igényeket. Ebben a tekintetben a keleti filozófiák hatottak Rosenbergre, aki sokat foglalkozott a kínai moralista vallásalapítókkal. Nem kíván dogmákat felállítani, mert a fő, sőt végeredményben egyetlen célja, hogy minden vallási szokás csak egyik megnyilvánulása legyen a német közösségi- és érték-tudatnak. Az új német vallási felfogás nyilvánvalóan a támadást előkészítő idők vallásfilozófiája. Olvassuk is Rosenbergnél: „A Német Nemzeti Egyház alapításánál tehát nem valamilyen metafizikai állítást érvényesítéséről van szó, nem az a követelménye, hogy történelmi vagy legendárius meséket igaznak fogadjanak el, *hanem arról, hogy egy magas érték-tudatot teremtsen*, azaz azokat akarja kiválasztani, akik a vallási és filozófiai meggyőződések minden különfélesége mellett *visszanyerték a mély belső bizalmat saját mivoltukban (in die eigene Art)* és egy heroikus életfelfogást harcoltak ki magukban.“ (600. o.)

Érthető, hogy ez a világnézet ellenségnek tekinti a katolikus univerzalizmust is. A zsidó-keresztény istenfelfogást nem fogadja el, mert ez nem ismeri el a természeti törvényszerűségeket. (Ez Rosenbergnél egészen következetes álláspont, mert ilyen természeti, változhatatlan adottságnak tekinti a faji közösségbe való beleszületést is. Ez a kötelék feltétlen és nem fogad el olyan istenhitet, mely szerint egy felsőbb hatalom akarata ennél a természeti adottságnál is jobban hathat. A monopolkapitalizmus háborút megelőző korszakának okvetlenül szüksége van a német faji közösség mindenekfelett álló tudatára, a német monopol-tőke vallásfilozófusa tehát hajlékony ott, ahol a tételes hit merev, és természeti törvényszerűséget hirdet ott, ahol az egyház nem hajlandó abszolút értékű állandóságot látni. Ez annyira lényeges pontja a nemzeti szociálizmusnak, hogy nem lehet kompromisszumról szó. Igen jellemzőek és érdekesek Rosenberg szavai. „Az a nép, mely nem ismer természeti törvényszerűségeket, az ennek ellenpólusát, az erkölcsi igazságot sem fogja a maga lényegében felfogni. Azaz: oly világnézet, mely azt hirdeti, hogy a világegyetemet egy önkényes akarat teremtette a semmiből, az hasonlóképpen önkényes, *belső köteléket el nem ismerő istent fog hirdetni* (általunk kiemelve!) A világ teremtése a semmiből azt az alapvető hitelt követeli meg, hogy e teremtő Isten később is beleavatkozik — vagy beleavatkozhat — a világ folyásába, ha az neki tetszik. Ezáltal tagadják a természeti események belső törvényszerűségét. (Innernessetlichkeit des Naturgeschehens.) Ez a világnézete a szemitáknak, a zsidóknak és Rómának... Ezért ezek a rendszerek nem ismernek organikus jogfelfogást, hanem csak „istenüknek“ illetve képviselőjének önkényuralmát, aki az ő „corpus juris canonici-jét, mint „universalizmust“ akarja kivülről az egész világra rákényszeríteni.“ (586—587. o.)

Hogy mit ért „organikus“ szó alatt Rosenberg és a többi nemzeti szocialista, azt nehéz meghatározni. Aminek nagyon kevés értelme van

rópa többi népei már az újkorban átmentek, a nemzeti élményen, az csak most ért el Németországig. A németek egy nagy része most azt hiszi, hogy ez az „újdonság“ a nemzeti szocialisták felfedezése és büszkeség dagasztja keblüket, amiért ezt is német emberek találták ki, akár a puskaport (amit tudvalevőn szintén keletről hozták Európába magukkal a keresztések.)

Azoknál a népeknél, ahol a nemzetiségi tudat vérré vált és természetessé, ma már az egyéni szabadság és a világnézeti közösség érzete foglalja el lassanként a vezető szerepet az egyén gondolkozásában. *Friedrich Sieburg* fejtegeti a franciákról *Gott in Frankreich?* című könyvében, hogy franciának lenni tulajdonképpen kulturális közösséget, bizonyos életszemléletet jelent. A „franciaság“ végeredményben nyitva áll mindenki előtt, aki magáévá tudja tenni életfilozófiájukat, a dolgok francia hatását, a „francia világnézetet“. Az új angol íróknál pedig azt látjuk, hogy szerintük főleg modoruk és gondolkozásmódjuk által különböznek az angolok a többi embertől. Akárki lehet angol, aki angolul beszél, fehérbőrű és magatartása olyan, mint az egy angol emberhez illik. Senki sem vonja kétségbe például, hogy az örmény származású *Michael Arlen* angol író, sőt tipikusan angol, annyira elsajátította e rendkívül rokonszenves és magas színvonalú „szigetlakók“ gondolkozásmódját.

Sőt az olasz nacionalizmus sem faji fogalom, minden fiatalos tubuzgóságuk ellenére sem, hanem latin hagyományaiknak megfelelően inkább kulturális és érzésbeli közösség. A német fajszakértők között felháborodást keltett amikor *Poincaré* „100 millió franciáról“ beszélt. Hitler is a fehér fajok árulóit látja a franciákban, akik szerinte máris félig négerek. Az olaszoktól azonban éppenséggel nem idegen ez a francia fel fogás, ami logikusan következik a latinok nemzetfogalmából. Az olaszok is azoknak utódai, akik a *ius gentiumot* kiépítették és a római civitas fogalmát megteremtették. Ez volt az első egyetemesség és a katolicizmus is ennek folytatója, mint a latin „humanitás“ örököse.

A „codex juris canonici“ ellen sem csak vallási okokból van kifogásuk a nemzeti szocialistáknak, hanem azért, mert a római jogon alapszik, az absztrakt igazság jogrendszerén. Amikor a nagytöke egyes csoportjai meg akarnak szabadulni a konkurenciától és ez csak akkor sikerül, ha az állam túlteszi magát bizonyos elterjedt jogfelfogásokon, akkor a monopolkapitalizmus ideológiai felépítménye, a római jog ellen harcol és a „nemzeti jogrendszert“ hirdeti, mert a kiváltságokat csak a „nemzet érdekével“ lehet indokolni.

Minden zsák a foltját, minden érdek a maga jogászát megtalálja. Olvassuk *Otto Koellreutter* könyvét (*Der nationale Rechtsstaat*): „A jogérték elismerése nem merül ki azonban az egyén jogi helyzetének abszolút biztosításában. A legfontosabb jogérték nemzeti életrendünk alakítása és biztosítása. Míg a polgári jogállam csak az egyéni jogbiztonság eszméjét ismeri, ennek fenntartását és védelmét, addig a „nemzeti jogállam“ a nemzeti létszükségletek biztosítását helyezi az előtérbe...“ Ez az okoskodás a rendszer „jogi felépítménye. „Megfelelt erre már maga *Kelsen*, a híres német közjogász, akinek véleményét *Koellreutter* is szükségesnek látja ismertetni, hogy cáfolhassa: „Annak hangoztatása mögött, hogy az államnak „élnie“ kell, többnyire csak a kiméletlen akarat rejtőzködik arra nézve, hogy az államnak *úgy* kell élnie, mint azt azok tartják, akik jogi igazolását keresik a szükségrendszabályoknak.“ El is bocsájtották *Kelsent* állásából, ilyen szókimondó emberekre nincs szükség a Harmadik Birodalom egyetemlein. Ott a *Koellreutterek* korszaka jött el, a jogi „kiszolgálóké“. Rendszereket legbiztosabban tanáraikról lehet megítélni...

Bármelyik oldalról is vizsgáljuk a német nemzeti szociálizmust, a nagy eszmék újszerűségét és megrendítő erejét nem érezzük benne. Nyilván, mert nincs erkölcsi tartalma, hiszen nem is etikai szükséglet hozta létre, nem igazságérzetünkre kíván hatni, hanem ellenkezőleg: hívóinek azt szuggerálja, hogy nekik joguk van más (csekélyebbrendűek) háttérbeszorítása útján is előnyökre szert tenni, mert ők a „különbek“, a kiválasztottak.

Mi sem bizonyítja jobban, mennyire nem szabad túlbecsülni a túlzó nacionalista mozgalmak jövőjét, mint az a körülmény, hogy eddig két expanzív nacionalista nagyhatalom van Európában és azok sem férnek már össze egymással, mert érdekeiket lehetetlen közös nevezőre hozni. A közös világnézet nem elég a kormányok együttműködéséhez. A felcsigázott imperialisztikus vágyak kötik a kormányokat, a hatalomrajutásukat megelőző agitációt a nacionalista rendszerek épp oly kevéssé tudják meg nem történné tenni, mint ahogy a szociáldemokratáknak sem sikerült ez a világháború után. A terjeszkedési törekvések egymásba ütköznek.

Ez a kérdés nagyon természetes. Vagy a latin faj „világuralmát“ akarja valaki, vagy a germánét, vagy a szlávét, vagy a törökét, vagy a japánét. Vagy egyikét sem, de az kétségtelen, hogy egyszerre valamennyiét nem akarhatja. A tultengő nacionalizmus háborúra vezet és az új háború egyuttal határát is megszabja a „20. század mithosának“. Azaz a faji eszme előretörése addig tart, míg a piacválsággal küzködő monopolkapitalizmus nem robbantja ki az új világháborút. Ha pedig a német monopolkapitalizmus visszariad mégis a háború idézésétől és a népek békés együttműködését választja inkább, akkor az expanzív nacionalizmus szintén elveszti értelmét, mert ekkor a monopolumok is szükségszerűen megszűnnének.

D O N A R I S T O T I L E

Irta: IGNAZIO SILONE

Aki összekapott a kedvesével és szeretné az ügyet szép levélben tisztázni, az Don Aristotile Caramella-hoz fordul. Az „Ujfalú“ és a „Purgatórium“ közti örökké bűzös uccácskában lakik, ami mindig nedves, mert a nap csak ritkán süt oda és az asszonyok a szennyvizet szokásból a házuk ajtaja elé öntik.

Hiábavaló fáradozás este kérni Don Aristotile tanácsát, mert olyankor részeg; de reggel sem, mert délig alszik. A legokosabb délután felke-resni.

A háza csak földszintből áll. Sem kőfala, sem padlója nincs. Belépéskor az egyik sarokban vastag szögre erősített lánc tűnik szembe, amelyen egy üst lóg, az üstöt évente egyszer, mégpedig nagyszombat napján tisztogatják. Alatta kukoricacsutkából rakott tűz pattog, a füstje az egész helyiséget keresztüljárva az ajtón át távozik. A tűzhellyel szemben lévő sarokban van az ágy, azaz hogy egy kukoricalevéllal töltött zsák, amelyet vörös gyapjutakaró fed be. A helység közepén kis asztal áll, körötte három faszámoly. Itt tartja Don Aristotile a maga fogadó óráit.

Ifjukori bűn következménye, hogy Don Aristotilenak koldusmódjára kell „Ujfalú“ és a „Purgatórium“ közt tengődni. Gyermekkorában jó nevelést kapott, később községi irnok lett és egy ügyvédhez került tit-